આના લેખક છે હર્ષદ જાની
શનીવાર, 01 જાન□યુઆરી 2011 00:05

ભષણ કેટલું લાંબું હોવું જોઇ□ ? આ સવાલનો જવાબ કોઇ વક□ત□ આપ□યો નથી કે વચિાર□યો નથી. પરંતુ ભષણ આપતી વખતે તે વક□ત કાગળમંથી ડોકું ઊંચું કરી □ડચિન□સ તરફ જુ□ તે તેમને તુરતજ સમજ પડી જાય. □ક વક□ત દેશની જાગૃતિ પર પ□રવચન આપત હત.અને તેમની નજર પહેલી હરોળમં ઊંઘતી સ□ત□રી પર પડી-તમણે તેમનું ભષણ અટકાવી, તેમની બજુમં બેઠેલા ભઇને કહ□યું,"આ તમરા પત□નીને ઉઠાડોને ! તે ભઇ બેલ□યા. "તે સુવડાવી છે. તે ઉઠાડો."

આનો અર□થ□ લેવાનો કે અનદિ□રનો રોગ દૂર કરવા કોઇનું પણ ભષણ સાંભળવું જોઇ□.સામન□યરીતે તેમ કરવામં ખર□ચ તે જરાય થતો નથી.ઉપરથી ચ્હા પાણી અને નસીબ હોય તે નાસ□તે પણ મળે. બીજા લોકોના ભષણોનો બહુ પરચિય નથી,પરંતુ કોઇપણ ગુજરાતી સંસ□રામં અપાત ભષણોને જોવાનો અનુભવ છે.તેમને પુરેપુરું સાંભળવા જેટલી મરી ધીરજ નથી હોતી-પ□રસંગ જ□ઞાતીનો હોય,ભષાનો હોય,ધર□મનો હોય ,કે પોલટિીક□સનો હોય ત□યારે લોકોને મરી ભષણો ફટકારવાની પ□રથા છે.જો આપણે □ ભષણો છપાયેલા જોઇ□ અને વાંચવા પ□રયત□ન કરી□ તે વાંચતં કલાકેક લાગે.ત□યારે વચિાર આવે કે જ્યારે આ પ□રવચન ચલતું હશે ત□યારે કેટલા મઇના લાલ સાંભળત હશે? હા, □ક વ□યક□તિ જરૂર સાભળે છે, તે છે બેલનાર પછીનો વક□ત.તેમને □મ કે આ પુરું કરે તે સારું. જેથી લોકોને ટોર□ચર કરવાનો આપણો વારો આવે.અને □ના ભમ્રડાની જાળી તમતી હોય છે.

ભષણની વાત આવે તે અમરા રાજપીપળાના મ્હારાજા અવશ□ય યાદ આવે-મ્હારાજા રાજેન□દ□રસહિજી વર્ષમં □ક વખત પોતના પતિશ□રી□ બંધવેલી ભવ□ય ઇમરતવાળી હાઇસ□કુલની વઝિીટ મરત. આઝાદી પછી દશ -પંદર વર્ષ સુધી પ□રજા,રાજાને મન આપતી. અમરી હાઇસ□કુલમં મ્હારાજા આવે □ટલે અમે ખુશ થઇ જત.અમને સેન□ટ□રલ હોલમં ભેગાં કરતં-અમરા સંગીતમસ□તર પોતની નોકરીની અગત□યત જાળવવા,સ□કુલની છોકરી□ પાસે ચર પાંચ સ□વાગતગીત ગવડાવત. □ક્વાર પ□રનિ□સીપાલે કહ□યું "હવે મ્હારાજા સાહેબ,પ□રેરણાદાયક બે શબ□દો કહેશે." મ્હારાજા□ બેઠા બેઠા કહ□યું-"નથી કહેવા". પછી પ□રનિ□સીપાલે જાહેરાત કરી કે "પ□રવચનની જગ□યા□ મ્હારાજાસાહેબે આપણાં વદિ□યાર□થી□ને દૂધ પીવાના સો રૂપયિાનું દાન કર□યું છે."ભષણના બદલે દૂધ મળે તે આપણે ખૂશ થવાનું ને ! મ્હારાજાનું આગમન અમે દર વર્ષે વધવી લેતં.અને મ્હારાજા સાહેબે આ પ□રથા દર વર્ષે ચલુ રાખી હતી-હા, પાછલા વર્ષોમં દૂધ મોંઘું થયું ત□યારે બસો રૂપયિાનું દાન કરત.તે સમયમં નવી નવી મળેલી આઝાદીને વધવવા છાશવારે કોંગ□રેસી નેત□ પણ અમરી સ□કુલમં પધારત અને અમને કહેત કે "તમે દેશનું ભવષિ□ય છો." અને સાથે લાંબ લાંબ ભષણો ઠોકત અને પોતે બપુજીના ખાસ વારસદાર છે □મ અમને ઠસાવવા પ□રયત□ન કરત. કોઇક કોંગ□રેસ નેત તે □વું પણ ઠસાવત કે □ પોતે ન હોત તે બપુજીને આઝાદી હાંસલ કરતં હજુ વાર લાગી હોત હવે આ લોકોને કારણે અમરા મ્હારાજા અમને વ□હાલા વ□હાલા લાગત.

મરું મનવું છે કે પ□રવચનો રાતં હોય ત□યારે જે શ□રોત, વક□તની સામે ટગર ટગર જોત હોય છે. તે સહેલાયથી હપિ□નોટાયઝ થઇ જાય છે અને તેમની આંખો બડિાય જાય છે.આમંથી બચવું હોય તે બેલનાર સાથે આંખ જ નહીં મલિાવવી. આમં સ□ટેજ પર બેઠેલાની સ□રથતિ સૌથી દયાજનક હોય છે.ઊંઘ આવે તે આપણે તે □ડચિન□સમંથી ઊભ થઇને બહાર આંટો મરી આવી□.પરંતુ સ□ટેજ પર બેઠાં બેઠાં ઝોખું પણ ન ખવાય અને ઉઠાય પણ નહીં.તેમં સભપ□રમુખનો તે મરો જ.તમણે બધાંના બેરગિં લેક□ચરો સાંભળવા પડે જો કે □મને મનમં □ક શાંતિ હોય છે કે છેલ□લે આ બધા અત□યાચારોનો બદલો લેવાની તક મળશે.

અમરે ત□યાં અમેરકિામં તે પહેલીથી નક□કી હોય કે આપણે ફલાણા સંમેલનમં મળીશું. ચ પાણી -ભેજનનું પણ ત□યાં જ પતી જાય.અને પ□રેમરી મતિ□રોને પણ ભેટાય. □ટલે આવા સમ□મેલનમં હ□લ કરતં બહાર વધુ લોકો હોય છે. તેમં કોઇ ધર□મકિ કરામં પણ □ જ દશા. કરામં તે લોકો સમજીને જ આવે છે કે આપણે રામ કે કૃષ□ણની વાતે સાત દવિસ સાંભળવાની છે. □ટલે કંટાળાનો સવાલ જ નથી.□ કરામં કોઇ રક□યો પાક□યો ઊંઘતે હોય તે લોકો □ના તરફ દયાદ□રષ□ટિ રાખી ઊંઘવા દે છે. મને સ□વામનિારાયણ મંદરિમં જવાનું ગમે છે.□ જ મંદરિ □વું છે કે જેમં મરે મરી પત□ની સાથે બેસવું નથી પડતું. □ટલે હ~□લમંથી ઊઠીને બહાર જતં કોઇ ન રોકે.અને જો બેસી રહી□ તે ધ□યાનના

આના લેખક છે હથ્નશિ જાની
શનીવાશ, 01 જાન□ચુઆશી 2011 00:05

બ્હાને આંખો મીંચીને બેસવાનું અને મથું ટટ□ ટાશ થખીને □ કાદ ઊંઘ ખેંચી કાઢવાની.અમેશ્કિામં ધશ□ મકિ કથ□ મં પણ બ્હાશ મટીંગ તે ચલતે જ હોય. પશંતુ લંડન જેવામં તે હ□ લની બ્હાશ થેડું ચલો, ત□ચાં પબ મળે-જ□ચાં બચિશ્ની રુસ□ કી□ લેતં લેતં મટીંગ થય અને આવી મટીંગનો તે નશો જ □ શ હોય છે.

આમં ભષણનો વષિય અગત□ચનો છે. વષિયની વાતકશ્□ તે વડોદશ યુનવિ.મં ભણતે હતે ત□ચાશે પ□ શે.શનડેના બયોલોજીના ક્લાસમં મ્ને કાયમ ઊંઘ આવતી.જ્યાશે જુ□ ત□ચાશે તે "શના ટગિ□ શેના" પશ બેલત હોય આશે જ અમે તેમ્ને "દેડકા સશ" ક્હેત.પ□ શે.જી.કે.જી.જોષીના ઇંગ□ લીશના પશ્યિડમં તે મ્ને સપના પણ આવત.અમશે ટેક□ ષ બુક- વલિયિમ થેકેશેની "વેનટિી ફેશ" તે સપનામં જ પતી.સામન□ચ શેતે જોષી સાહેબ મશે આ ટેવ સહન કશી લેત. ફ□ ક□ ત□ ક વખતક્લાસમંથી કાઢી મુક□ચો હતે.અને હું બ્હાશ નકિળતે હતે ત□ચાશે તે બેલ□ચા-" આઇ ડોન□ ટ મઇન□ ડ યુ સ□ લીપીંગ, બટ આઇ હેઇટ સ□ નોશ્ગિં."પાછળશે મશ મતિ□ શે જણાવ□ચું હતું કે મશ નસ□ કોશં બેલત હત.

મ્ને યાદ આવે છે,ભટ□ ટ સાહેબ. અતુલ પ□ શેડક□ ટસમં ,જીવનની મશી પહેલી નોકશી હતી. કોલેજ હજુ હમણાં જ પતી હતી .અને નોકશીનો અશ□ શપણ મ્ને ખબશ નહોતી. ભટ□ ટ સાહેબનો □ ક શશ્સિ□ તે હતે. બધં કેમસિ□ ટને પોતની □ ફસિમં બેલાવી-પોતે બહુ કડક અને શસિ□ તમા ચહક છે.□ મ અમશ મગજમં ઠસાવવા લાંબં લાંબ લેક□ ચશ મશ્ત.ત□ચાશે તેમ્ની આંખોમં આંખ મેળવવી, □ બહુ જોખમ્ની વાતહતી □ ટલે □ જ□ ચાશે મ્ને કોઇ પણ પ□ શ્કાશ્નું લેકચશ આપત હોય તે હું બશીની બ્હાશ જોતે. □ ક દવિસે ભટ□ ટ સાહેબે પૂછ□ચું "હું બેલું છું ત□ચાશે બશીની બ્હાશ શું જુ□ છો?" મેં ક્હ□ચું કે "સાહેબ,આપણાં સનિીયશ કેમસિ□ ટ શાહ સાહેબે મ્ને શખિવાડ□ચું છે કે જ્યાશે તે સામે બેસાડીને લેક□ ચશ આપો તે બશી બ્હાશ્ના લીમ્ડાના પાંદળાં ગણવાના.-બધં કેમસિ□ ટ તેમ કશે છે.અને મેં તે બુક પણ બ્નાવી છે." બીજે દવિસે ભટ□ ટ સાહેબે બશી બંધકશવી દીધી પણ લેક□ ચશ આપવાનું તે ચલું જ શખ□ચું. જીવનમંનો □ બેધપાઠ હવે પશણ□ચા પછી કામ લાગે છે. પત□ ની જ□ ચાશે પણ લાંબું લેક□ ચશ આપે છે તે ઘશ્ની બ્હાશ દેખાત "□ ક ટ□ શે" ના પાંદડાં ગણું છું.અને □ વાતહજુ પત□ નીને ક્હી નશી-□ ડશે કે કદાચ બશણું જ બંધકશવી દે તે?

□ ટલે વષિય ખૂબ અગત□ચનું સ□ શન ધશવે છે.ગુજશતી ભષાના પ□ શ્વશ્નો ખૂબ ભશેખમ હોય છે.□ ક તે વષિય જ શુષ□ ક-ફલાણા યુગની કવતિ□ કે ગુજશતી ભષાનો ઇતહિાસ કે પછી ફ□ લાણા કવકિે લેખકની કૃતઓિ નું શસ દશ□ શન. જ□ચાશે આવા વષિય સ□ કુલ અને કોલેજમં અભ□ચાસક□ શ્મં ભણવામં આવત ત□ચાશે નહોત સાંભળત. તે હવે સ□ વેચ□ છાશે સાંભળવા ગમે ખશ? ઊંઘવા મટે, કવસિંમેલન નકામ.□ ક કવનિી કવતિશે કદાચ ઊંઘ આવતી હોય ત□ચાં બીજા કવઆિવે □ ટલે ઊંઘ ઊડી જાય. અને જો કવઓિ □ નક□ કી કશ□ચું હોય કે બધં□ બે કૃતવિાંચ્વાની.અને જો કોઇ કવતિ□ શેજી કવતિ વાંચ્વા બેસી ગયા તે તેમ્ના પશ ચઠિ□ ઠી□ આવવા મંડશે. □ ડયિન□ સમંથી નહીં પશંતુ પાછળ બેઠેલા બીજા કવઓિ તશફશે. □ ટલે આપણી આવતી ઊંઘ ઉડી જાય. અને તેમ □ છું કોય તેમ લોકો વાહ વાહ કશી ને ઊંઘવા નહીં દે! ભષણ સાંભળવાની મઝા તે આપણાં વડા પ□ શ્ધન શ□ શે મ્નમેહન સહિના ભષણમં. હું કહું છું કે "મ્નમેહનસહિને કોઇ દુશ□ મ્ન જ નશી. કાશણ કે □ શું બેલે છે તેજ કોઇને સમ્જાતું નશી. વળી તેહદિીમં બેલે છે કે ઇંગ□ લીશમં તેપણ સમ્જાતું નશી." □ □ મ્ની જાતેનીચું ડોકું કશીને બેલ□ચે જાય છે.મ્ને તે લાગે છે કે દુનયિામં સૌશી બેશ્ગિ પ□ શ્વશ્નો દશેક દેશની પાશ□ લામેંટમં શ્ત હશે. તેમ છતં ઊંઘવા મટે પાશ□ લામેંટ નકામે.પુષ□ કળ બૂમબૂમ શ્તી હોય છે.આપણે ત□ચાં તે વશિધપક□ ષ વશિધકશ્વાનું નક□ કી કશીને જ આવે અને ગાદી પશ બેઠેલા પક□ ષના પ□ શ્ધન બીજા □ મ.પી.ના મશમં જાતજાતના આંકડા ફટકાશે.□ ટલે □ મ.પી. લોકોને ઊંઘ આવે ખશી ? મ્ને લાગે છે કે □ ઊંઘ ઉડાડવા મટે જ આ સભ□ચો,બૂમે પાડત હશે. અને ગાળા ગાળી કશ્ત હશે.

છેલ□ લે,કદી વચિશ□ચું છે કે જે લોકોને ભષણોમં ઊંઘ આવતી હોય છે તેલોકો કશીના કપૂશ સ□ ટેજ પશ બેસીને બીજું કાંઇ જ ન કશ્વાની હોય અને ફક□ તછીંકો ખાવાની હોય તે તેમ્ને જોતં મટકું પણ નહીં મટે !

{jcomments on}